

پسته

پسته گیاهی است که از دیرباز در نقاط مختلف ایران مورد کشت و پرورش قرار می‌گرفته است. جنگل‌های وحشی و خودروی پسته در ناحیه شمال شرقی ایران و نواحی هم مرز با ترکمنستان و افغانستان پیشینه‌ای باستانی دارد و تصور می‌رود که درخت پسته حدود ۳-۴ هزار سال قبل در ایران اهلی شده و مورد کشت و کار قرار گرفته است. اولین ارقام پسته در ایران حاصل پرورش و اهلی کردن درختان پسته وحشی بوده است که تعداد این ارقام بسیار محدود و شکل ظاهری آن با محصول پسته خودرو شباهت داشته است. کم‌کم بر اثر پیوند و جابجایی این ارقام و توجه باغداران از نظر درشتی دانه‌های پسته تا حدودی تحول ایجاد شده و ارقام جدیدی بوجود آمده است. ارزش اقتصادی پسته به عنوان یک محصول استراتژیک جایگاه خاصی را در بین تولیدات کشاورزی دارا می‌باشد. این محصول بخش عمده‌ای از صادرات غیر نفتی را تشکیل می‌دهد. در شرایط کنونی حدود ۵۵ درصد از تولید و بیش از ۶۰ درصد از صادرات جهانی پسته در اختیار کشور ما بوده و درآمد ارزی حاصل از صادرات پسته ۴۰۰ میلیون دلار می‌باشد. سطح زیر کشت در حال حاضر سطح زیر کشت پسته ایران بیش از ۳۶۰۰۰۰ هکتار می‌باشد. استان‌های پسته خیز عبارتند از: یزد، خراسان، فارس، سمنان، سیستان و بلوچستان، قزوین، مرکزی، اصفهان و قم می‌باشند که بیش از ۹۰۰۰۰ هکتار سطح زیر کشت باقیمانده را به اختصاص می‌دهند. ارزش غذایی دانش امروز برتری‌های پسته را از پاره‌ای جهات بر بسیاری از خوراکی‌های مقوی و مغذی از جمله خاویار، میگو، گوشت قرمز و سفید و... به اثبات رسانیده است.

پسیل معمولی پسته (شیره خشک) *Agonosceiae pistaciae*

پسیل معمولی پسته از گروه آفات درجه یک پسته می باشد که در تمام مناطق پسته کاری کشور گسترش دارد باغداران به آن شیره خشک می گویند زیرا عسلک دفع شده از انتهای بدن (کونیکول) پوره ها در مقابل هوا خشک شده تبدیل به دانه های مدور شکری مانند می شود که روی برگ های زیرین و زیر درختان می ریزد و گاه شیره نباتی بصورت فتیله از انتهای بدن پوره ها خارج می شود.

زیست شناسی :

زمستان گذرانی بصورت حشره کامل زیر برگ ها ، شکاف دیوارها و زیر علف های هرز می باشد، حشرات کامل از نیمه دوم اسفند ماه از محل زمستان گذرانی خارج می شوند، حشرات ماده بعد از جفت گیری روی جوانه های متورم و پس از باز شدن برگ ها عمدتاً روی برگ ها و یا زیر برگ ها تخم ریزی می کنند. معمولاً تخم گذاری از نیمه دوم فروردین ماه شروع می شود. پسیل پسته ۵-۶ نسل دارد و نقطه اوج تراکم پوره ها در اواسط مهرماه مصادف با صورتی شدن حاشیه برگ ها و برگ برگ های اصلی و ارغوانی شدن برگ ها می باشد.

نحوه خسارت

خسارت پوره ها

نوزادان پسیل پس از خروج از تخم تغذیه خود را با مکیدن شیره گیاهی درختان پسته شروع می کنند، پوره ها در تمام مراحل دوره زندگی و حشرات کامل تا زمان مرگ به تغذیه خود ادامه می دهند و مقادیر بسیار زیادی عسلک که به شکرک معروف است ترشح می کنند، تغذیه آفت از بافت های گیاه موجب ضعف کلی گیاه می گردد.

خسارت اقتصادی آفت بستگی به زمان و مرحله رشد اندام‌های گیاه دارد. زمان‌های حساس خسارت اوایل شروع مغز بستن پسته و پس از آن می‌باشد که جمعیت بالای آفت می‌تواند موجب پوکی و نیم مغز شدن دانه‌ها گردد ضمناً حمله پسیل منجر به ریزش جوانه‌های در حال تشکیل سال آینده و نهایتاً ریزش برگ‌ها می‌شود بطوریکه گیاه بشدت ضعیف شده و در سال آینده نیز رشد خوبی نخواهد داشت.

نمایی از خسارت پوره‌ها

مبارزه با پسیل پسته

۱. ارقام متحمل :

آلودگی ارقام مختلف پسته به پسیل متفاوت است بطوریکه کمترین زادو ولد روی ارقام بادامی زرد، ایتالیایی درشت ، ایتالیایی ریز و سرخس دارد بطوریکه سرعت رشد پوره‌ها روی این ارقام کندتر و میزان مرگ و میر نیز بالاست.

بطور کلی ارقام معروف و تجاری پسته شرایط مناسب‌تری برای افزایش جمعیت معمولی پسیل پسته دارند و به بیان دیگر، ارقام اکبری، کله قوچی، احمدآقایی درشت و ایتالیایی ریز می‌باشند. کمترین نرخ رشد و افزایش پسیل بر روی گونه‌های پسته وحشی کشور و بنه می‌باشد.

۲. مبارزه تلفیقی :

بکارگیری چند روش مبارزه از جمله مبارزه بیولوژیک، کارت‌های زرد ، مبارزه مکانیکی و شیمیایی و ... که بتوانند حداکثر بازدهی را داشته باشند مبارزه تلفیقی می‌باشد بطوریکه مبارزه شیمیایی به عنوان آخرین مبارزه مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۳. مبارزه شیمیایی :

برای مبارزه شیمیایی از سموم ذیل استفاده می‌شود.

کنسالت ۰/۵ لیتر در هزار لیتر آب

کنفیدور ۰/۴ لیتر در هزار لیتر آب

دارتون ۲/۵ لیتر در هزار لیتر آب

میتاک (آمیتراز) ۱/۵ لیتر در هزار لیتر آب

موسپیلان ۲۰۰ - ۱۵۰ گرم در هزار لیتر آب

زمان مبارزه : وجود ۱۵ - ۱۰ عدد تخم و یا پوره پسیل در پشت و روی برگچه‌های پسته برای انجام مبارزه توصیه می‌گردد.

۴. مبارزه بیولوژیک

۱ - ۴ زنبور *Psyllaphagus pistacea* عمده‌ترین پارازیتوئید و عامل کنترل طبیعی جمعیت آفت پسیل پسته می‌باشد و در تمام ایران پراکنده است، در طول فصل رشد درخت پسته، از اوایل بهار تا اواخر پاییز بر روی درخت پسته فعال است و به تمام سنن پورگی پسیل حمله می‌کند زندگی این زنبور با پسیل کاملا مطابق دارد بطوریکه با هم به دیپوز رفته و از خواب بیدار می‌شوند، این حشره در مرحله شفیرگی در داخل پوره‌های مومیایی شده پسیل وارد دیپوز می‌شود، زمان ظهور زنبور ابتدای بهار است.

۲ - ۴ حشره شکارگر بالتوری *Chrysopella carnea*

از مهم‌ترین بالتوری‌های شکارچی باغات پسته می‌باشد که از پسیل هم تغذیه می‌کند. این گونه با ترجیح غذایی شته خواری در محیط اکولوژیکی زراعی و مرطوب فعال می‌باشد و گونه غالب پسته کاری‌های استان کرمان می‌باشد و لاورهای این حشره نقش مهمی در کنترل پسیل پسته دارند و از تخم و پوره های سنن مختلف پسیل تغذیه می‌کنند.

۵. تله‌های چسبنده زرد رنگ :

یکی دیگر از روش‌های مبارزه تلفیقی استفاده از تله‌های زرد رنگ برای شکار حشرات کامل پسیل پسته می‌باشد، استفاده از تله‌های زرد رنگ چسبدار به منظور جلب حشرات کامل پسیل در نسل‌های مختلف آفت و به تعداد ۲ عدد تله به فاصله یک درخت در میان روی درختان و در ارتفاع بالاتر از ۱/۵ متر از سطح زمین توصیه گردد. قابل ذکر است تله‌های زرد تاثیر قاطعی در کنترل آفت ندارد ولی تا حدی از شدت طغیان جلوگیری می‌کند.

